

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 310 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIHP-988(2)**

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. birželio 13 d. sprendimo Nr. SV-S-782 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIHP-988(2) (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektu siūlomos nuostatos yra perteklinės ir neatitinka teisėkūros tikslingumo principo, nes ir galiojančios Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nuostatos leidžia pasiekti iš esmės tą patį rezultatą. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Baudžiamojo kodekso 310 straipsnyje sankcijos nėra diferencijuojamos pagal kvalifikuojančias (sunkinančias) aplinkybes (veikimas grupėje, viešas smurto demonstravimas ar informacijos apie įvykdytus žiaurius veiksmus ir jų pasekmes sklaida, skatinimas kitus asmenis kartoti įvykdytą žiaurų elgesį ar ketinimo pačiam tęsti tokius veiksmus viešinimas), todėl Įstatymo projektu siūloma šį straipsnį papildyti nauja kvalifikuota nusikaltimo sudėtimi, tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikti argumentai nėra pagrįsti. Nors siūlomoje Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio 2 dalyje išvardytos aplinkybės nėra nurodytos galiojančio Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio dispozicijoje ir sankcijoje, teismas į jas atsižvelgia taikydamas Baudžiamojo kodekso bendrosios dalies normas. Nusikalstamos veikos padarymas bendrininkų ar organizuotoje grupėje arba dėl chuliganiškų paskatų, arba kankinant nukentėjusį asmenį ar tyčiojantis iš jo yra baudžiamąją atsakomybę sunkinančios aplinkybės, nustatytos Baudžiamojo kodekso 60 straipsnyje. Nusikalstamų veiksmų padarymas vaikų akivaizdoje, taip pat nusikalstamos veikos filmavimas, fotografavimas tai matant nukentėjusiam asmeniui teismų praktikoje pripažįstami visuomenės rimtį ir tvarką sutrikdžiusiais veiksmais arba požymiais, rodančiais kaltininko chuliganiškas paskatas arba itin žiaurų ar kankinantį nusikaltimo pobūdį. Įžūlūs veiksmai arba piktybiškas tyčiojimasis viešojoje vietoje, kai tuo demonstruojama nepagarba aplinkiniams ar aplinkai ir sutrikdoma visuomenės rimtis ar tvarka, yra Baudžiamojo kodekso 284 straipsnyje nurodytas sunkesnis nusikaltimas – viešosios tvarkos pažeidimas, kuris kvalifikuojamas savarankiškai arba kaip nusikaltimų sutaptis su Baudžiamojo kodekso 310 straipsniu.

Atliktų nusikalstamų veiksmų viešinimas arba teigiamas šių veiksmų vertinimas, arba ketinimo juos tęsti viešas išreiškimas yra veiksmai, kuriuos kaltininkas atlieka po nusikaltimo padarymo, todėl jie nepatenka į žiauraus elgesio su gyvūnais nusikaltimo sudėtį ir negali būti pripažįstami nusikaltimą kvalifikuojančiu požymiu. Tai yra duomenys, kurie leidžia spręsti apie kaltininko asmenybę ir individualizuoti bausmę. Kaltininko asmenybė, atsakomybė lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių buvimas yra vieni iš Baudžiamojo kodekso 54 straipsnyje nustatytų bendrųjų bausmės skyrimo pagrindų, į kuriuos teismas atsižvelgia skirdamas bausmę kaltininkui ir individualizuodamas jo atsakomybę pagal Baudžiamojo kodekso specialiosios dalies straipsnio sankcijoje nustatytas ribas.

2. Įstatymo projekto siūlymai griežtinti sankcijas už Baudžiamojo kodekso 310 straipsnyje nurodytą veiką ir esant kvalifikuojančių požymių kaltininką bausti laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki dvejų metų, o iš Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio sankcijos išbraukti viešųjų darbų bausmės alternatyvą, neatitinka Baudžiamajame kodekse nustatytos sankcijų rūšių ir dydžių konstravimo sistemos, užkerta kelią teismui individualizuoti kaltininko baudžiamąją atsakomybę, taip pat prieštarauja Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, įtvirtintam siekiui sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių ir plėsti alternatyvių poveikio priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu, taikymą.

Nustatant nusikalstamų veikų baudžiamumą, turi būti laikomasi racionalumo ir proporcingumo principų, taip pat siekiama baudžiamųjų sankcijų tarpusavio darnos baudžiamajame įstatyme. Baudžiamojo kodekso 310 straipsnyje nustatyta nusikalstama veika priskiriama nesunkių nusikaltimų kategorijai, o pagal Baudžiamojo kodekso 55 straipsnį asmeniui, pirmą kartą teisiamam už neatsargų arba nesunkų ar apysunkį tyčinį nusikaltimą, teismas paprastai skiria su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes. Be to, už nesunkius nusikaltimus Baudžiamasis kodeksas iš esmės visais atvejais nustato ne tik laisvės atėmimo, bet ir kitas alternatyvias bausmes, o teismų praktikoje realus laisvės atėmimas už nesunkius nusikaltimus taikomas išimtiniais atvejais. Nustačius tik laisvės atėmimo bausmę už šį nusikaltimą ir (ar) išbraukus viešųjų darbų bausmę iš Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio 1 dalies sankcijos, teismo galimybės individualizuoti bausmę kaltininkui būtų nepagrįstai apribotos.

Pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 39 straipsnio 2 dalį viešųjų darbų atlikimo vietą ir darbą parenka bausmę vykdanti institucija pagal sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų ar kitų valstybės ar savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų paraiškas. Darbas parenkamas atsižvelgiant, kiek tai įmanoma, į nuteistojo specialybę ar profesiją, gyvenamąją vietą ir nuteistojo pageidavimą. Taigi viešųjų darbų formos nėra ribojamos įstatymu ir nebūtinai šis darbas apima tiesioginį kontaktą su pažeidžiamais asmenimis, kaip tai nurodoma Įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

3. Įstatymo projekto siūlymas Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio sankcijoje nustatyti naują poveikio priemonę – įpareigojimą dalyvauti elgesio pataisos programoje ir ją visais

atvejais skirti nuteistajam neatitinka Baudžiamojo kodekso bendrosios ir specialiosios dalies taikymo sistemos ir užkerta kelią teismui individualizuoti kaltininko baudžiamąją atsakomybę. Įstatymo projektu nesiūlomi Baudžiamojo kodekso bendrosios dalies pakeitimai, dėl to lieka neaišku, kokiai poveikio priemonių kategorijai būtų priskiriamas siūlomas įpareigojimas – bausmėms, baudžiamojo poveikio priemonėms ar kitokioms priemonėms. Dėl šių priežasčių lieka neaiškūs ir nereglamentuoti įpareigojimo dalyvauti elgesio pataisos programoje skyrimo pagrindai ir skyrimo tvarka, įpareigojimo bendrinimo su kitomis bausmėmis ar poveikio priemonėmis klausimai, šio įpareigojimo nevykdymo pasekmės, jo pakeitimo kita priemone galimybės. Be to, Įstatymo projekto siūlymas neapibrėžtą įpareigojimą skirti kartu su bausme gali prieštarauti Baudžiamojo kodekso 42 straipsnio 3 dalies nuostatai, kad asmeniui, padariusiam vieną nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, gali būti skiriama tik viena bausmė. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nustato, kad kartu su bausme asmeniui gali būti paskirtos tik kai kurios baudžiamojo poveikio priemonės, tačiau jos turi būti išvardytos Baudžiamojo kodekso 67 straipsnyje, o Baudžiamojo kodekso specialiosios dalies straipsnio sankcijoje jos nenurodomas.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Strateginio valdymo departamento
Dokumentų valdymo skyriaus
vyriausioji specialistė

M. Rutkauskienė
Monika Rutkauskienė
2018-07-17

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
Simona Mesonienė
2018-07-18

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius

2018-07-23